

Nr 130.

Ankom till riksdagens kansli den 26 maj 1916 kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrade grunder för anordnande av undervisning i fortsättningsskola.

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 31 mars 1916 avlåten, till statsutskottets förberedande behandling överlämnad proposition (nr 190) har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att avvikelse från de i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 8 januari 1877, punkten 22, omförmälda grunderna för anordnande av undervisning i fortsättningsskola, i vad dessa grunder avse skolans läroämnen, må äga rum, där folkskolöverstyrelsen, på framställning i varje särskilt fall av vederbörande skolråd eller skolstyrelse, finner sig med hänsyn till de lärarkrafter, som för undervisningen i olika läroämnen kunna komma till användning, och efter prövning av övriga förhandenvarande omständigheter böra medgiva undervisningens anordning enligt särskild undervisningsplan, som av överstyrelsen godkännes.

Beträffande den av departementschefen i frågan lämnade utredningen får utskottet hänvisa till återopade statsrådsprotokollet.

Enligt nu gällande bestämmelser rörande fortsättningsskolans läroämnen skall i nämnda skolform meddelas undervisning i kristendomskunskap, huvudsakligen inhämtad genom bibelläsning, modersmålet, företrädesvis med övning att skriftligen begagna detsamma, räknekonst och geometri,

Bihang till riksdagens protokoll 1916. 6 saml. 81 häft. (Nr 130.)

med avseende å den praktiska tillämpningen därav, och teckning samt vidare, så vitt möjligt, fäderneslandets historia och naturkunnighet, varvid i skolor på landet förnämligast de delar av naturläran böra förekomma, vilka hava betydelse för jordbruket.

Förslag till omorganisation av fortsättningsskolan i praktisk riktning är emellertid avgivet av folkundervisningskommittén i ett den 1 augusti 1914 dagtecknat betänkande, som för yttrandes avgivande remitterats till vederbörande myndigheter, bland andra till folkskolöverstyrelsen.

Den förberedande behandling, som överstyrelsen ägnat denna fråga, har givit överstyrelsen anledning att hemställa om en partiell förändring i nu gällande bestämmelser angående fortsättningsskolan. Den av överstyrelsen gjorda framställningen, vilken i allo vunnit departementschefens anslutning, avser att i avbidan på en mera genomgripande förändring av denna skolform bereda densamma större rörelsefrihet än den hittills ägt, och att därigenom möjliggöra ett från lokala initiativ utgående, i praktisk riktning syftande utvecklingsarbete, för vilket flerstädes intresse och förutsättningar vore för handen. Särskilt hade härvid uttalats önskvärdheten av att fortsättningsskolan mindre hårt, än nu vore fallet, bleve bunden vid en bestämd ämneskrets, varvid särskilt pekats på möjligheten att bereda plats för ett sådant läroämne som slöjd eller husligt arbete. Överstyrelsen hade därför ansett lämpligt, att de skoldisrikt, som så önskad, erhöles möjlighet att utan förlust av statsbidraget giva läroplanerna för sina fortsättningsskolor en mera tidsenlig läggning och att därvid särskilt anpassa undervisningen efter de olika orternas behov.

I fråga om fortsättningsskolans lärare hade överstyrelsen funnit klart, att därest en sådan skola ville införa en i någon mån yrkesmässigt inriktad undervisning, den i varje fall för denna undervisning bleve i behov av yrkeskunnig lärare. Därest facklig insikt och yrkeskännedom ej ägdes eller kunde i tillräcklig mån förvärfvas av vid vederbörande skola tjänstgörande folkskollärare eller folkskollärrinna, borde enligt överstyrelsens förmenande stå skolans myndigheter öppet att taga i sin tjänst den intresserade yrkesmannen, där sådan kunde erhållas. Med avseende på i förevarande hänseende erforderliga författningsbestämmelser hade överstyrelsen framhållit, att det för närvarande, då förslag till mera omfattande åtgärder hölle på att förberedas, vore mindre angeläget att åstadkomma en allmän förändring i fortsättningsskolornas undervisning än att i enskilda fall öppna möjlighet för ett försöksarbete enligt riktlinjer, som, efter vad det ville synas, numera i väsentliga avseenden vunnit ganska allmänt gillande. Överstyrelsen syntes vara den myndighet, som i förevarande fall skulle verkställa erforderlig prövning och meddela erforder-

ligt tillstånd. Den sålunda föreslagna åtgärden avsåge att bana väg för en framtida mera omfattande reform av fortsättningskoleväsendet och vore sålunda av provisorisk art.

Utskottet, som funnit övertygande skäl vara anförda för den förevarande framställningen, får alltså hemställa,

att riksdagen må medgiva, att avvikelse från de i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 8 januari 1877, punkten 22, omförmälda grunderna för anordnande av undervisning i fortsättningsskola, i vad dessa grunder avse skolans läroämnen, må äga rum, där folkskolöverstyrelsen, på framställning i varje särskilt fall av vederbörande skolråd eller skolstyrelse, finner sig med hänsyn till de lärarkrafter, som för undervisningen i olika läroämnen kunna komma till användning, och efter prövning av övriga förhandenvarande omständigheter böra medgiva undervisningens anordning enligt särskild undervisningsplan, som av överstyrelsen godkännes.

Stockholm den 26 maj 1916.

På statsutskottets vägnar:

CARL SWARTZ.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
från första kammaren: herrar *C. J. G. Swartz, S. H. Kvarnzelius, O. Jonsson, O. M. Strömberg, H. F. Lamm, G. M. H. Ekelund, C. G. Ekman, J. Nilsson, O. Bergqvist, A. Pers, K. A. Malmborg* och *C. I. Asplund* samt
från andra kammaren: herrar *A. Elcman, H. Andersson* i Skivarp, *K. V. Rydén* i Malmö, *C. Persson* i Stallerhult, *J. B. Eriksson* i Grängesberg, *E. A. Nilson* i Örebro, *N. A. Nilsson* i Kabbarp, *A. Wiklund, J. Ström, A. Anderson* i Råstock, *J. Erlansson* och *J. A. Ingvarson*.
